

Euroopan unionin
osarahoittama

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelma

Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF)

Valintaesitys

10.4.2026 Dnro: EURA 2021/905389/09
02 01 01/2025/ESAVO

Hankkeen perustiedot

Hankkeen julkinen nimi
KIESMA. Kulttuuriperinnöstä Innovaatioita Etelä-Savon matkailuyrityksille

Hakijan virallinen nimi
Helsingin Yliopisto

Hakemusnumero
905389

Saapumispäivämäärä
20.03.2026

Alkamispäivämäärä
01.10.2026

Päätymispäivämäärä
30.09.2028

Viranomainen
Etelä-Savon maakuntaliitto

Kokouksen päivämäärä

Hakuilmoitus
Uudistuva ja osaava Suomi ohjelman 2021-2027
kevään 2025 JTF haku kehittämishankkeille

Hakuilmoituksen tunnus
ESALII-017

Käsittelijä
Miia Maarit Eveliina Pekkanen

Toimintalinja
7 Oikeudenmukaisen siirtymän Suomi

Erityistavoite
7.1. Turpeesta luopumisen alueellisesti oikeudenmukainen siirtymä

Tukimuoto
Alueellinen kehittämistuki: kehittämishanke

Hanke toteutetaan: Ryhmähankkeena, johon kuuluu tämän päähankkeen lisäksi muiden toteuttajien osahankkeita

Ryhmähanketunnus: R-02417

Ryhmähankkeen muut toteuttajat

Toteuttajan nimi	Toteuttajatyyppi	Y-tunnus
Helsingin Yliopisto	Osahankkeen toteuttaja	0313471-7

Perustelee, miksi hanke toteutetaan ryhmähankkeena

Tässä ryhmähankkeessa on mukana Helsingin yliopiston kaksi erillistä yksikköä: Ruralia-instituutti ja Kansalliskirjasto, joiden ydinosaamiseen hankkeen toteutus perustuu.

Ruralia-instituutti tuo hankkeeseen tutkimuspohjaista tietoa kulttuuriperinnöstä sekä matkailualan yritysten kehittämisen tuntemusta ja osaamista erityisesti uusien, kulttuuriperintöön pohjautuvien matkailupalveluiden tuotteistamisessa.

Kansalliskirjasto puolestaan tarjoaa hankkeeseen erityisesti kulttuuriperinnön tuotteistamiseen liittyvää kulttuuriperinnön ja tiedonhaun asiantuntijuutta ja työresursseja.

Kuvaus hankkeen sisällöstä

KIESMA - projektin (Kulttuuriperinnöstä Innovaatioita Etelä-Savon matkailuyrityksille) tarkoituksena on Etelä-Savon alueen kulttuuriperintöyrittäjyyden kehittäminen. Tavoitteena on tuoda esille ja jalostaa Etelä-Savon monikerroksista, historiaan pohjautuvaa kulttuuriperintöä, tuotteistaa Etelä-Savon kulttuuriperintöä erityisesti alueen pienten matkailualan uusiksi tuotteiksi ja palveluiksi sekä pilotoida ja jatkokehittää niitä kerätyn palautteen pohjalta.

Kokonaisuutena tavoitteena on rakentaa Etelä-Savon kulttuuriperinnön tuotteistamiseen liittyvä ekosysteeminen TKI – toimintatapa, jota toteutetaan paikan päällä alueen kunnissa ja yrityksissä ja joka perustuu eri toimijoiden yhteistyöhön (alan yritykset, tutkimuslaitokset, alan asiantuntijat, kunnat, yhdistykset).

Hankkeen toimenpiteet

Työpaketti 1: Matkailuyritysten kiinnostuksen selvittäminen ja kulttuuriperinnön kartoitus potentiaalisten kehityskohteiden tunnistamiseksi

Tavoitteena on selvittää Etelä-Savon matkailuyritysten kiinnostus kulttuuriperinnön tuotteistamiseen ja tunnistaa ne kulttuuriperintöelementit, joilla on suurin potentiaali matkailutuotteiden ja liiketoiminnan kehittämisessä. Tämä vaihe on ratkaiseva, jotta hankkeen seuraavat TP:t voidaan kohdentaa tehokkaasti ja tuottaa alueelle vaikuttavaa ja kestävä matkailuliiketoimintaa.

Toimenpiteet:

1.1. Matkailuyritysten sitouttamisen ja mukaan ottamisen varmistaminen: laaditaan kohdennettu viestintäkampanja, jossa kerrotaan hankkeen mahdollisuuksista ja konkreettisista hyödyistä. Laaditaan kysely matkailuyrityksille, jossa selvitetään: Mitkä kulttuuriperinnön teemat kiinnostavat yrityksiä? Mitä haasteita yritykset kokevat kulttuuriperinnön hyödyntämisessä? Millaisia tukitoimia ja koulutuksia yritykset toivovat? Kysely lähetetään hankkeeseen jo sitoutuneille ja uusille yrityksille.

Syvähaastattelut yrityksille. Valitaan noin 10 yritystä eri matkailutoimialoilta. Haastatteluissa syvennyttään yritysten tarpeisiin, yhteistyöideoihin ja kehityshaasteisiin. Sen jälkeen koostetaan raportti kyselyiden ja haastatteluiden tuloksista. Tunnistetaan keskeiset kulttuuriperintöteemat ja kehittämiskohteet, joita työpajat ja pilotit tukevat.

1.2. Kansalliskirjaston tietohaku valituista teemoista. Kansalliskirjasto kartoittaa ja kokoaa saatavilla olevia aineistoja valituista kulttuuriperinnön teemoista. Tietolähteinä käytetään historiallisia arkistoja, kirjallisuutta, kansanperinneaineistoja ja aiempia tutkimuksia. Aineistojen avulla varmistetaan, että kehitystyö pohjautuu aitoon ja vahvaan kulttuuriperintötietoon.

Kootun tiedon jalostaminen matkailun näkökulmasta: aineiston analysointi ja matkailun kannalta keskeisten elementtien tunnistaminen. Kulttuuriperintöteemojen tarkentaminen yritysten tarpeiden ja liiketoimintapotentiaalin mukaan.

1.3. Aloitusseminaari – kick off, avoin tilaisuus liittyen kulttuuriperintöön ja sen tuotteistamiseen. Seminaarissa esitellään toimenpiteiden 1.1. ja 1.2. tuloksia.

1.4. Työpajojen suunnittelu. Perehdyttään Kansalliskirjaston tuottamaan aineistoon (TP 1.2.) ja yrityskyselyyn (TP 1.1.) tuloksiin. Suunnitellaan työpajojen teemat ja sisältö, että ne vastaavat yritysten kiinnostuksen kohteita ja perustuvat aitoon kulttuuriperintöön.

Työpaketti 2: Etelä-Savon kulttuuriperinnön tuotteistaminen ja tarinallistaminen matkailuyrityksille

TP 2 rakentuu TP 1:n pohjalta, jossa on tunnistettu matkailuyrittäjien kiinnostus kulttuuriperintöön ja sen hyödyntämiseen sekä koottu keskeistä kulttuuriperintöaineistoa matkailun kehittämisen tueksi. Tässä työpaketissa on kaksi pääfokusta. Ensimmäinen fokus on kehittää ja testata tuotteistusprosessi käytännön kokeilujen, testauksen ja kokemusten perusteella, jotta Etelä-Savon matkailuyritykset voivat hyödyntää kulttuuriperintöä liiketoiminnassaan. Toinen fokus on uusien kulttuuriperintöön pohjautuvien tuotteiden ja palveluiden tuotteistaminen ja tarinallistaminen.

2.1. Taustatyö ja kirjallisuusanalyysi. Kartoitetaan ja analysoidaan olemassa olevat tuotteistusmallit ja menetelmät, erityisesti matkailun ja kulttuuriperinnön tuotteistamisen näkökulmasta. Tunnistetaan matkailuyrityksille soveltuvia tuotteistamisen parhaita käytäntöjä, jotka tukevat liiketoiminnan kehittämistä ja asiakaslähtöistä palvelumuotoilua.

2.2. Kulttuuriperintöön pohjautuvien tuotteiden ja palveluiden tuotteistaminen ja tarinallistaminen. Tuotteistetaan ja kaupallistetaan yhteistyössä yrittäjien kanssa kulttuuriperintöön perustuvia matkailupalveluja. Lisäksi vahvistetaan yrittäjien osaamista tarinallistamisesta ja elämyksellistämisestä, jotta he voivat luoda matkailijoille vaikuttavia ja mieleenpainuvia kokemuksia.

Järjestetään teemalliset työpajat ja yksilölliset sparraukset. Työpajojen teemat valitaan kyselyiden ja haastatteluiden perusteella.

Yksilölliset sparraukset tarjoavat räätälöityä valmennusta yrittäjille, jossa keskitytään yrityksen omiin tarpeisiin, tavoitteisiin ja haasteisiin kulttuuriperinnön tuotteistamisessa ja tarinallistamisessa. Sparrauksessa hyödynnetään esimerkkejä ja käytännön harjoituksia, joissa yrittäjä saa testata ja kehittää omia ideoitaan. Työpajojen ja sparrauksien kautta yritykset saavat käytännön työkalut ja konkreettista tukea omien kulttuuriperintöön perustuvien matkailutuotteidensa kehittämiseen ja tarinallistamiseen.

2.3. Kulttuuriperinnön tuotteistamisen ja tarinallistamisen opas

Koostetaan hankkeesta konkreettinen lopputulos eli opas, jota yrittäjät voivat hyödyntää pitkällä aikavälillä kulttuuriperinnön tuotteistamisessa ja tarinallistamisessa. Oppaan avulla matkailuyrittäjät saavat käytännön työkaluja, inspiraatiota ja esimerkkejä, joiden avulla he voivat kehittää omia matkailupalveluitaan kulttuuriperintöön pohjautuen.

Opas sisältää työkirjan ja mallipohjat, esim. harjoituksia ja kysymyksiä, jotka auttavat yrittäjiä tunnistamaan oman kulttuuriperintönsä vahvuudet; tarinallistamisen mallipohjan, jonka avulla yrittäjä voi rakentaa oman matkailutuotteensa tarinan; pilotointisuunnitelman, jonka avulla yrittäjä voi testata ja kehittää tuotettaan asiakaspalautteen perusteella. Opas tukee yrittäjiä konkreettisesti matkailupalveluiden kehittämisessä ja tarjoaa pitkäjänteisen työkalun kulttuuriperinnön hyödyntämiseen matkailuliiketoiminnassa.

Työpaketti 3: Tässä keskitytään kehitettyjen kulttuuriperintötuotteiden ja -palveluiden pilotointiin ja markkinointiin. Tavoitteena on testata ja kehittää tuotteita yhdessä alueen matkailuyritysten kanssa, kerätä asiakas- ja yrittäjäpalautetta sekä vahvistaa tuotteiden kaupallista potentiaalia. Markkinointitoimenpiteet sisältävät kohdennetun viestinnän, tarinallisen sisällöntuotannon sekä näkyvyyden kasvattamisen paikallisten ja kansainvälisten matkailumarkkinoiden näkökulmasta. Pilotoinnin ja markkinoinnin pohjalta luodaan suosituksia tuotteiden jatkokehitykselle ja skaalautuvuudelle.

3.1. Laaditaan pilotointisuunnitelma: valitaan pilotointiin osallistuvat matkailuyritykset ja kulttuuriperintötuotteet, määritellään pilotoinnin tavoitteet, aikataulu ja menetelmät.

3.2. Toteutetaan pilotit: testataan eri muotoja kulttuuriperintötuotteiden ja -palveluiden toteuttamiseen, kuten esimerkiksi opastetut kierrokset historiallisissa kohteissa, elämykselliset tarinallistamiseen pohjautuvat kokemukset, perinteisiin käsitöihin, ruokaan tai musiikkiin liittyvät työpajat, teemaillalliset ja tapahtumat, joissa kulttuuriperintö yhdistyy ruokailuelämykseen. Sen jälkeen kerätään asiakas- ja yrittäjäpalautteet esimerkiksi kyselyiden ja haastatteluiden avulla. Analysoidaan pilotoinnin tulokset ja tunnistetaan kehitystarpeet. Valmistetaan raportti pilotoinnin tuloksista ja vaikutuksista.

3.3. Markkinointitoimenpiteet: laaditaan kohdennettu markkinointisuunnitelma, toteutetaan digitaalinen ja perinteinen markkinointikampanja, kehitetään ja testataan tarinallista sisältötuotantoa, kuten videoita ja blogeja.

Työpaketti 4: Ekosysteemisen TKI-toimintatavan kehittäminen

Työpaketti keskittyy Etelä-Savon kulttuuriperinnön tuotteistamiseen liittyvän ekosysteemisen TKI-toimintatavan rakentamiseen. Osana tätä kehitetään ja pilotoidaan "Etelä-Savon kulttuuriperintöosaaja" -tuotepaketti.

Hankkeen ekosysteemin kehittäminen sisältää:

4.1. Valtakunnallisten kulttuuriperintöyrittäjyyden osaajien ja resurssien tunnistaminen sekä alueellisten toimijoiden kartoittaminen ja integrointi (TP 1)

4.2. Tietoisuuden lisääminen kulttuuriperintöyrittäjyydestä, esim. työpajat, sparraukset, seminaarit (TP 2 ja 4) ja verkostoitumisen vahvistaminen.

4.3. Ekosysteemin luominen.

Ekosysteemin toimivuuden varmistamiseksi on tärkeää määritellä selkeät toimintaperiaatteet ja vastuut. Tämä sisältää kulttuuriperinnön tuotteistusprosessin kuvaamisen sekä eri toimijoiden roolien selkiyttämisen. Hankkeen

aikana kerätään systemaattisesti tietoa ekosysteemin rakentumisesta ja sen toiminnasta. Sen avulla voidaan tunnistaa toiminnan vahvuudet ja kehityskohdat sekä tarjota jatkokehitykselle selkeä perusta. Tämä osio tehdään yhteistyössä alueen matkailuyritysten, kulttuuritoimijoiden ja muiden sidosryhmien kanssa. Tulokset kootaan raporttiin, joka voi toimia myös muille alueille sovellettavana mallina.

Projektin oppien pohjalta päivitetyn toimintatavan (2.0) kehittäminen ja vakiinnuttaminen. Tavoitteena on kehittää skaalautuva ja pysyvä toimintatapa, joka mahdollistaa kulttuuriperintöön perustuvan matkailun jatkuvan kehittämisen ja uudistamisen.

4.4. Etelä-Savon kulttuuriperintöosaaja -tuotepaketin kehittäminen

Hankkeen tavoitteena on luoda Etelä-Savon kunnissa omia kulttuuriperintöön liittyviä pieniä ekosysteemiä. Se auttaa yrityksiä kehittämään uusia tuotteita ja palveluita sekä luo mahdollisuuksia niiden markkinointiin ja myyntiin. Kuntien kehittäjät voivat osallistua ekosysteemin rakentamiseen ja hyödyntää sitä matkailijoiden, kesäasukkaiden ja uusien asukkaiden houkuttelemisessa.

Kun kunnissa on luotu omia ekosysteemejä ja niihin perustuvia kulttuuriperintöosaaja-tuotepaketteja, ne yhdistetään maakunnalliseksi "Etelä-Savon kulttuuriperintöosaaja" -tuotepaketiksi. Tämä kokonaisuus voi palvella niin matkailua kuin muita kohderyhmiä, esimerkiksi: kansainväliset opiskelijat (esim. Aalto-yliopisto), jotka haluavat tutustua alueeseen ja sen historiaan tai yritysten uudet työntekijät (esim. MUC, maakuntaliito, Järvi-Suomen enegria jne), jotka muuttavat alueelle ulkomailta tai muista maakunnista ja voivat hyödyntää tuotepakettia alueeseen perehtymisessä.

Tämä malli tukee paikallisten toimijoiden välistä yhteistyötä, edistää kulttuuriperinnön tuotteistamista ja vahvistaa Etelä-Savon vetovoimaa niin matkailijoiden kuin uusien asukkaiden näkökulmasta.

4.5. Hankkeen loppuseminaari, raportin kirjoittaminen ja julkistaminen (paperi- ja digiversiot).

Lisätietoja hakemuksesta

Hankkeen toteutusalue

Onko hankkeen toiminta valtakunnallista?

Ei

Maakunnat

Etelä-Savo

Kunnat

Enonkoski, Hirvensalmi, Juva, Kangasniemi, Mikkeli, Mäntyharju, Pieksämäki, Puumala, Savonlinna, Sulkava, Rantasalmi

Kustannusarvion ja rahoitussuunnitelman tiivistelmä

Täydelliset kustannusarvion ja rahoitussuunnitelman taulukot sekä de minimis -tuki-ilmoitus ovat hakemuksen lopussa.

Kustannusarviota ohjaavat kustannusmallivalinnat

Kustannusmalli	Flat rate 40 % kehittäminen
Palkkakustannusten ilmoitustapa	Palkkojen yksikkökustannukset

Kustannusarvion tiivistelmä

	Haetut yhteensä €	Hyväksytyt yhteensä €	Hylätyt €
1 Palkkakustannukset	236 396	236 396	0
2 Matkakustannukset	0	0	0
3 Muut kustannukset	0	0	0
4 Ostopalvelut	0	0	0
Flat rate 40 %	94 559	94 559	0
5 Tulot (vähennetään kustannuksista)	0	0	0
6 Kertakorvaus hankkeen tuotokset	0	0	0
Nettokustannusarvio yhteensä	330 955	330 955	0

Rahoitussuunnitelman tiivistelmä

	Haetut yhteensä €	Hyväksytyt yhteensä €	Osuus %
1 Haettava EU- ja valtion rahoitus	264 763	264 763	80 %
2 Omarahoitus: kuntarahoitus	0	0	0 %
2 Omarahoitus: muu julkinen rahoitus	66 192	66 192	20 %
2 Omarahoitus: yksityinen rahoitus	0	0	0 %
3 Ulkoinen kuntarahoitus	0	0	0 %
4 Ulkoinen muu julkinen rahoitus	0	0	0 %
5 Ulkoinen yksityinen rahoitus	0	0	0 %
Rahoitussuunnitelma yhteensä	330 955	330 955	100 %

Rahoittajan arvio hankkeesta

Hanke on käsitelty Etelä-Savon maakuntaliiton arviointiryhmässä 17.4.2025 ja arvioitu rahoittamiskelpoiseksi i. Hanke on Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027 ohjelman Erityistavoitteen 7.1 Turpeesta luopumisen alueellisesti oikeudenmukainen siirtymä mukainen. Hanke tukee älykkään erikoistumisen strategian matkailuteemaa kehittämällä matkailualan yritysten toimintaedellytyksiä erityisesti paikallisuus ja kulttuuriperintö huomioiden. Hankkeessa kehitetään matkailualaa, lisätään yritysten liikevaihtoa ja tuetaan yritysten tuotteiden, palveluiden ja tuotantomenetelmien kehittämistä ja kaupallistamista. Hanke tukee alueellisen oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelman tavoitetta monipuolistaa alueen elinkeinoja, edistää yritysten toiminnan jatkuvuutta ja laajentamista sekä uuden yritystoiminnan synnyttämistä maakunnan elinvoiman säilyttämiseksi.

Ratkaisun perustelut ja jatkotoimenpiteet

Hanke on käsitelty Etelä-Savon maakuntaliiton arviointiryhmässä 17.4.2025 ja arvioitu rahoittamiskelpoiseksi. Hankeryhmä 24.3.2026. Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö 21.4.2026

Rahoittaja puoltaa hakemuksen hyväksymistä

Kyllä